

Advokat Erik Olsson

Parter: Domstolsverket ./ Konkurrensverket
Målet gäller: tillsyn över offentlig upphandling

Du får tillfälle att lämna in:

- Yttrande över innehållet i bifogade handlingar.

Ovanstående ska komma in till domstolen **senast den 20 maj 2022**.

När du skickar in handlingar

Uppge namn, målnummer 35322-21 och mobilnummer eller annat telefonnummer du kan nås på. Lämna också e-postadress, så att vi kan skicka handlingar i målet via e-post.

Skicka gärna in handlingar med e-post, helst i PDF-format. De behöver då inte lämnas på annat sätt. För högre säkerhet än vanlig e-post, använd www.domstol.se/kontaktformular. För handlingar som ska signeras, använd istället www.domstol.se/digitalhandling.

Har du frågor?

På webbplatsen finns information om domstolen och om handläggningen. Kontakta oss gärna vid frågor – du når oss enklast per telefon 08-561 68040.

Michaela Villars

Bifogade handlingar: aktbilaga 57-61

Förvaltningsrätten i Stockholm
115 76 Stockholm

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
avdelning 31

INKOM: 2022-05-06
MÅLNR: 35322-21
AKTBIL: 57

Mål nr 35322-21

Domstolsverket ./ Konkurrensverket angående tillsyn över offentlig upphandling

Konkurrensverket har beretts tillfälle att yttra sig över Domstolsverkets yttrande den 11 april 2022 (Yttrandet) jämte bilagor (domstolens aktbilaga 48–53).

Konkurrensverket, som vidhåller vad som tidigare anförts i Beslutet och yttrandet av den 11 mars 2022, får därmed anföra följande.

Inledning

1. Domstolsverkets yttrande är omfattande. Det behandlar i stora delar frågor som redan behandlats tidigare i skriftväxlingen eller som enligt Konkurrensverkets mening saknar betydelse för förvaltningsrättens bedömning av den fråga som är aktuell i det här målet. För att inte tynga målet ytterligare avser Konkurrensverket att främst bemöta Domstolsverkets invändningar mot att Transaktionen uppfyller kriterierna för ett byggentreprenadkontrakt i 1 kap. 9 § 3 LOU och Domstolsverkets bedömning att hyresundantaget är tillämpligt.
2. Domstolsverkets yttrande föranleder dessutom Konkurrensverket att på nytt inledningsvis klargöra att Konkurrensverket i det överklagade Beslutet inte har ifrågasatt att Domstolsverket delat upp den aktuella upphandlingen av domstolsbyggnaden genom delkontrakt. Det Konkurrensverket kritiserar Domstolsverket för i Beslutet är i stället att Domstolsverket har tilldelat ett uppdrag till Castellum utan föregående konkurrensutsättning trots att det saknats förutsättningar för detta enligt LOU. Som förklaras i Beslutet har Domstolsverket därigenom genomfört en otillåten direktupphandling av ett byggentreprenadkontrakt.

Castellum har tilldelats ett byggentreprenadkontrakt enligt 1 kap. 9 § 3 LOU och hyresundantaget är inte tillämpligt

En ändamålsenlig tolkning av hyresundantaget

3. Domstolsverket har invänt mot Konkurrensverkets bedömning att Transaktionen uppfyller de objektiva kriterierna som följer av 1 kap. 9 § 3 LOU och att det huvudsakliga syftet utgör ett offentligt byggentreprenadkontrakt. Domstolsverket för ett resonemang som bygger på att hyresförhållandet utgör det huvudsakliga syftet med Transaktionen. Domstolsverket verkar dessutom mena att Konkurrensverkets bedömning att hyresundantaget inte är tillämpligt i detta fall innebär att hyresundantaget förlorar sin ändamålsenliga verkan.
4. Konkurrensverket delar inte Domstolsverkets uppfattning. Utöver vad som angetts tidigare i denna del, vill Konkurrensverket understryka att förhyrning aldrig kan vara det huvudsakliga kontraktsföremålet när ett projekt avser realiseringen av en icke-befintlig byggnad, där den upphandlande myndigheten vidtagit åtgärder för att specificera byggentreprenaden eller åtminstone för att utöva ett bestämmande inflytande på dess projektering.¹
5. Eftersom Projektet i detta fall omfattar ett framtida uppförande av en ny domstolsbyggnad utifrån Domstolsverkets krav och inflytande (se vidare nedan), är den konkurrensutsättning och öppenhet som krävs enligt LOU inte på något sätt oändamålsenlig. Hyresundantaget kan inte utvidgas till att avse situationer av detta slag, oavsett vad Domstolsverket har anfört om *undantagens* ändamålsenliga verkan.

Specifika krav och avgörande inflytande

6. Konkurrensverket anser att Domstolsverkets specifika krav på funktioner för Göta hovrätts och Kammarrätten i Jönköpings domstolsverksamheter utgör sådana åtgärder som vidtagits för att specificera byggentreprenaden eller åtminstone för att utöva ett bestämmande inflytande på dess projektering. Detta får till följd att Transaktionen ska bedömas som ett byggentreprenadkontrakt på vilket hyresundantaget inte kan vara tillämpligt. I tillägg till vad Konkurrensverket redan framfört kan följande framhållas.
7. Av Domstolsverkets hemställan till regeringen framgår de utmaningar och säkerhetsbrister som förekommer i de äldre lokalerna.² Bland annat anges att det inte finns egna stråk att föra frihetsberövade genom inom domstolsbyggnaden och att alla går genom de allmänna ytorna (domstolens

¹ Mål C-213/13 *Impresa Pizzarotti*, p. 44 och däri angiven rättspraxis.

² Bilaga 2 till Domstolsverkets tidigare yttrande, s. 2 f.

personal, frihetsberövade, m.fl.) för att kunna ta sig till en förhandlingssal. Detta anges vara en säkerhetsrisk.

8. Vid utformningen av en ny domstolsbyggnad borde rimligen dessa risker omhändertas, i synnerhet i en verksamhet som domstolarnas där det kan finnas risk för våld eller hot om våld och riskförebyggande åtgärder därför måste vidtas. Jfr 1 och 6 §§ i bilaga 1 (Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse med föreskrifter om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön [AFS 1993:2]). Notera särskilt kommentaren till 6 § i bilaga 1, där det bl.a. anges att det redan vid planeringen av nya byggnader är viktigt att beakta risken för våld och noga planera t.ex. entréer, belysning, receptioner³, korridorer, reträttvägar och personalingångar så att de placeras på för verksamheten och säkerheten bästa sätt.⁴
9. Domstolsverkets krav på byggnaden framgår bl.a. av Ramhandlingarna som ingår i Transaktionen. Ramhandlingarna omfattar det lokalprogram som togs fram av Domstolsverket till arkitekttävlingen, specifikt i syfte att uppfylla behoven för Göta hovrätts och Kammarrätten i Jönköpings samlokalisering. Av planhandlingarna framgår att det har ställts krav på funktioner som förhandlingssalar⁵, vaktrum och säkerhetskontroller. Innehållet i lokalprogrammet beskrivs även av Domstolsverket i sin hemställan till regeringen.⁶ Där anges att lokalprogrammet omfattar behovet av tillkommande funktioner för verksamheterna som förhandlingssalar, mötesrum, överläggningsrum och hänvisningsrum, rum för frihetsberövade, garageplatser för Kriminalvårdens fordon, säkerhetskontroll i entré, besöksrum och tolkrum.⁷
10. Konkurrensverket är av uppfattningen att de ovannämnda funktionerna är specifika för en domstolsverksamhet och inte går att jämföra med krav som ställs på sedvanlig kontorsverksamhet.
11. Eftersom Domstolsverket inte anser att det framgår av utredningen som Konkurrensverket presenterat avseende detaljplaneprocessen och att det inte funnits några alternativ beträffande utformningen av byggnaden pga. de

³ Notera särskilt bilaga A:1 till Genomförandeaftalet, delposter Reception/Kassa Glaspartier enligt fysiskt skydd.

⁴ Se s. 8 f i bilaga 1 till detta yttrande.

⁵ Notera särskilt bilaga A:1 till Genomförandeaftalet, delposter Sal förhöjd säkerhet.

⁶ Bilaga 2, s. 4 f, till Domstolsverkets yttrande den 7 februari 2022.

⁷ Notera särskilt bilaga A:1 till Genomförandeaftalet, delpost Samtalsrum anhängiga högt sittande fönster och glaspartier. Jfr även vad som uttalas i SOU 1998:40 s. 135: "När det gäller frågan om domstolslokalernas utformning görs i promemorian [Ds 1998:5] bedömningen att det inte bör vara obligatoriskt att inrätta särskilda väntrum för vittnen och målsägande i de nuvarande domstolsbyggnaderna. Vid planeringen av nya byggnader liksom vid ombyggnad bör dock frågan ägnas uppmärksamhet. Om någon begär att få vänta i ett avskilt utrymme bör detta efterkommas. Domstolarna bör ha beredskap för att ordna särskilda väntrum när behovet uppstår. Vittnen skall inte behöva vänta i onödan på att bli hörda och de bör informeras om förseningar. De utrymmen där vittnena väntar bör var trevligt och ändamålsenligt utformade".

krav som ställs på en domstolsbyggnad (se s. 14 i bilaga 7 till Beslutet, rubrik Alternativ utformning av bebyggelsen), vill Konkurrensverket särskilt peka på följande.

12. I bilaga 6 till Beslutet anges tydligt att förändringar i byggnadens utformning (yttre väggar) i form av inskjutningar på olika sätt har önskats av och diskuterats med Brf Slottskajen (grannfastigheten och berörd sakägare under detaljplaneprocess) samt Castellum och Fojab.⁸ Brf Slottskajen anger följande:

"Den föreslagna fastigheten är dock hög i förhållande till föreningens fastighet. Föreningen önskar därför att fasaden på översta våningsplanet alternativt de två översta våningsplanen förskjuts ytterligare något söderut för att dämpa känslan av höjdskillnad mellan den nya fastigheten och föreningens fastighet. Detta minskar också skuggningen mot såväl Bastionparken som föreningens fastighet."

13. Av stadsbyggnadskontorets svar på Brf Slottskajens önskemål, framgår tydligt att ändringar av de yttre väggarna genom olika former av inskjutningar är svåra att göra på grund av "att byggnadens användning som domstolsbyggnad ställer stora krav på säkerhet, brandskydd och logistik". Stadsbyggnadskontoret konstaterar vidare att byte av plats på enskilda mötesrum skulle få "stora konsekvenser för byggnadens helhetslösning".⁹
14. Ändringar av *utformningen av domstolsbyggnaden*, inklusive förändringar av *yttre väggar*¹⁰, har alltså inte ansetts möjliga med hänvisning till de krav som ställts på *domstolsverksamheten*.
15. Domstolsverket har även gjort gällande att omständigheterna i detta mål motsvarar de som förelåg i *Wiener Wohnen*¹¹, där EU-domstolen avslag kommissionens fördragsbrottstalan mot Österrike och fastställde att kontraktet i fråga omfattades av hyresundantaget.
16. Förutom att i *Wiener Wohnen* synes bevisläget ha inverkat på domstolens bedömning, skiljer sig omständigheterna väsentligt från det nu aktuella.
17. *Wiener Wohnen* avsåg en redan planerad kontorsfastighet benämnd Gate 2. Projektet låg vilande, men planeringen av byggnaden var fullständigt avslutad när hyresförhandlingarna påbörjades. EU-domstolen ansåg därför att myndigheten *Wiener Wohnen* inte kunnat ha något inflytande över den

⁸ Se s. 3 ff i bilaga 6 till Beslutet.

⁹ Se bilaga 6 till Beslutet (s. 4) samt punkt 48 i Konkurrensverkets yttrande den 11 mars 2021.

¹⁰ Ett avgörande inflytande kan enligt EU-domstolen fastställas om inflytandet har utövats över byggnadens arkitektoniska utformning, såsom dess yttre väggar, dess storlek och dess bärande väggar (mål C-537/19 *Wiener Wohnen*, p. 53).

¹¹ Mål C-537/19 *Wiener Wohnen*.

arkitektoniska utformningen eller den konkreta planeringen av A- och B-flyglarna till Gate 2.

18. Detta står i stark kontrast till Domstolsverkets situation. Domstolsverket har varit inblandat från början och därmed kunnat påverka särdragen hos den nya domstolsbyggnaden.¹² Planeringen och utformningen av domstolsbyggnaden påbörjades med stöd av Domstolsverkets specifikt framtagna lokalprogram för hovrättens och kammarrättens samlokalisering¹³ till arkitektävlingen, vars syfte var att ta fram förslag på en byggnad som tillgodoser Göta hovrätt och Kammarrätten i Jönköpings behov av nya moderna och ändamålsenliga lokaler som ska "uppfylla såväl samhällets allmänna krav som verksamhetens specifika krav beträffande teknik, säkerhet, logistik och tillgänglighet" (inbjudan s. 1). Enligt inbjudan planerades tillfällen där arkitektbyråerna fick möjlighet att ställa frågor till huvudmännen (inkl. Domstolsverket) för att kunna utforma sina förslag på bästa sätt och i enlighet med dessa krav. Inbjudan avser uttryckligen ett gestaltungsuppdrag av en ny byggnad och omfattade den "arkitektoniska och funktionsmässiga utformningen av byggnad och mark på Fastigheten" (s. 1 inbjudan).
19. Domstolsverkets behov har alltså inte utgjort något utnyttjande av redan förutsedda möjligheter i en slutförd planering (som fallet var i *Wiener Wohnen* med en option att begära uppförande av två gångbroar mellan A- och B-flygeln samt tre ytterligare våningsplan¹⁴), utan utgör snarare aktiva val i en tidig fas för att säkerställa att domstolsverksamheternas specifika behov tillgodoses.
20. I *Wiener Wohnen* skulle även andra hyresgäster hyra kontor i Gate 2. EU-domstolen menade att Wiener Wohnens specifikationer (bl.a. olika tekniska standarder vad gäller avloppsledningar och miljönormer samt möjlighet att hissar skulle gå mellan samtliga våningsplan, inklusive det högsta) var hänförliga till en klassisk kontorsbyggnad, utan att det var fråga om bestämda grupper av hyresgäster eller särskilda behov.¹⁵
21. I motsats till *Wiener Wohnen*, är inga andra hyresgäster aktuella i den nya domstolsbyggnaden i Jönköping. Den avser specifikt en samlokalisering av Göta hovrätt och Kammarrätten i Jönköping. Enligt Konkurrensverket utgör hovrätten och kammarrätten en sådan bestämd grupp av hyresgäster med

¹² Se Konkurrensverkets yttrande av den 11 mars 2022, punkt 33 och bilaga 1 (inbjudan till arkitektävlingen).

¹³ Bilaga 2, s. 4 f, till Domstolsverkets yttrande den 7 februari 2022.

¹⁴ Jfr mål C-537/19 *Wiener Wohnen*, p. 71.

¹⁵ Mål C-537/19 *Wiener Wohnen*, p. 80.

särskilda behov. Det är därmed inte fråga om uppförande av en sedvanlig kontorsfastighet.

22. De krav på funktioner som Domstolsverket ställt på den aktuella byggnaden påminner för övrigt om de ramkrav som EU-domstolen har ansett medföra möjlighet att utöva ett bestämmande inflytande över utformningen av ett planerat domstolskomplex.¹⁶

Ömsesidiga åtaganden

23. Domstolsverket har invänt mot att Transaktionen omfattar åtaganden och ekonomiska villkor, vilket krävs för att det ska vara fråga om ett offentligt kontrakt enligt 1 kap. 15 § LOU.
24. Konkurrensverket vidhåller bedömningen att Transaktionen innehåller sådana ömsesidiga åtaganden som kan göras gällande rättsligt.
25. I motsats till vad Domstolsverket anför, har den omständigheten att Transaktionen omfattar bestämmelser med vissa särdrag som är utmärkande för hyreskontrakt ingen betydelse i detta sammanhang. Konkurrensverket har till och med varit tydligt med att Transaktionen har inslag av såväl byggentreprenad som förhyrning. Det vore därför anmärkningsvärt om Transaktionen inte innehöll bestämmelser hänförliga till 12 kap. jordabalken. Det ska dessutom nämnas att EU-domstolen i mål C-213/13 *Impresa Pizzarotti* vid bedömningen avfärdade den omständigheten att kontraktet innehöll särdrag utmärkande för hyreskontrakt.¹⁷

Ekonomiska villkor och värdeläckage i Transaktionen

Transaktionen innehåller ekonomiska villkor

26. Domstolsverket har invänt mot att Transaktionen innehåller ekonomiska villkor. Domstolsverket menar således att det kontrakt som har ingåtts mellan Domstolsverket och Castellum inte utgör ett offentligt kontrakt. Domstolsverket gör diverse jämförelser till t.ex. bidrag, vilket inte omfattas av LOU:s tillämpningsområde och menar att "allt inte är upphandling".

¹⁶ Jfr mål C-213/13 *Impresa Pizzarotti*, p. 46–47.

¹⁷ I stället uttalade EU-domstolen att det avgörande vid bedömningen av ett kontrakt avseende uppförandet av en ny domstolsbyggnad (som – liksom i detta fall – även innefattade utfästelsen att i framtiden hyra ut de nyuppförda lokalerna), är dess huvudsakliga syfte, se p. 49–52 i mål C-213/13 *Impresa Pizzarotti*. EU-domstolens uttalanden avser argumenten att "utfästelsen att hyra ut" och att betala hyra för de nyuppförda lokalerna utgör villkor av hyresrättslig art och att detta därför innebar att det aktuella kontraktet inte skulle anses utgöra ett byggentreprenadkontrakt. EU-domstolen underkände alltså detta argument och bedömde att kontraktet i huvudsak syftade till att uppföra en ny byggnad. Kontraktet var således ett byggentreprenadkontrakt som omfattades av upphandlingsdirektivets tillämpningsområde.

27. Domstolsverket gör många jämförelser till situationer som hamnar utanför LOU:s tillämpningsområde. De saknar enligt Konkurrensverket relevans för den bedömning förvaltningsrätten har att göra i målet.
28. Konkurrensverket vidhåller vad som tidigare sagts om ekonomiska villkor och att hyran utgör ersättning för Castellums uppdrag. Detta uppdrag är en nödvändig del av upphandlingen för att överhuvudtaget kunna realisera byggnadsverket/domstolsbyggnaden. Domstolsverkets åtagande att ingå Hyresavtalet och betala hyra i utbyte mot Castellums uppdrag att slutföra Projektet, har således medfört att ett kontrakt med ekonomiska villkor ingåtts. Det är vidare irrelevant hur betalningen för uppdraget sker, dvs. om det sker genom betalning av hyra eller på annat sätt, eftersom Transaktionen huvudsakligen syftar till att uppföra domstolsbyggnaden.
29. Konkurrensverket vill även erinra om vad som framgår av handlingarna i målet. Castellum har åtagit sig att hyra ut de nyuppförda lokalerna till Domstolsverket mot en förutbestämd hyra.¹⁸ Enligt hemställan till regeringen har Castellum fordrat den längre hyresperioden mot bakgrund av att Castellum gör en stor investering för att realisera den nya byggnaden till det erbjudna hyresbeloppet.¹⁹ Enligt Hyresavtalets bilaga Särskilda bestämmelser, ska den slutligt uppmätta lokalarean inte påverka det förutbestämda hyresbeloppet.²⁰

Värdet av upphandlingen

30. Värdet av en upphandling är det totala belopp som, enligt den upphandlande myndighetens uppskattning, ska betalas enligt de varukontrakt, tjänstekontrakt eller byggentreprenadkontrakt som ingår i upphandlingen.²¹ Värdet av ett byggentreprenadkontrakt ska enligt LOU uppskattas vid den tidpunkt då upphandlingen påbörjas.²²
31. Samtliga kontrakt och arbeten nödvändiga för den ekonomiska och tekniska funktion som resultatet av dessa arbeten är avsedda att uppnå (dvs. realiseringen av byggnadsverket/domstolsbyggnaden), omfattas av upphandlingens värde.²³ Detta följer även av EU-domstolens mål C-16/98 *Kommissionen mot Frankrike* avseende förutsättningar för att vid

¹⁸ Hyran har fastställts med utgångspunkt i Ramhandlingarna, se Hyresavtalets bilaga Särskilda bestämmelser, p. 5.

¹⁹ Se bilaga 2 till Domstolsverkets yttrande och punkt 52 i Konkurrensverkets yttrande den 11 mars 2021. Det säger sig självt att för att få ett skäligt hyresbelopp per månad för lokalerna i fråga, behöver Castellums erbjudna hyresbelopp för den initiala hyresperioden slås ut över en längre hyresperiod.

²⁰ Hyresavtalets bilaga Särskilda bestämmelser, p. 6.

²¹ 5 kap. 3 § LOU.

²² 5 kap. 5 § LOU.

²³ Se punkt 8–18 i Konkurrensverkets yttrande den 11 mars 2021 om att Projektet är en upphandling. Jfr 1 kap. 9 § 3 och 10 § LOU.

tröskelvärdesberäkningen lägga samman värdet av olika bygg-och anläggningskontrakt som anses vara del av "ett enda arbete".

Avropsavtalets projekteringstjänster kan inte vara den enda projekteringen som utförts inom ramen för Projektet

32. Domstolsverket har påstått att Castellums rätt till förgävesprojektering motsvarande verifierad självkostnad, dock högst 14 miljoner kronor²⁴, motsvarar de kostnader för tekniska konsulter som avropats genom Avropsavtalet. Domstolsverket menar att Castellum gavs möjlighet, genom överlåtelsen av Avropsavtalet, att köpa tekniska konsulttjänster från Domstolsverkets ramavtal "precis på det sätt som beskrivits i Genomförandeavtalet."²⁵
33. Ramavtalet²⁶, från vilket avropet skedde genom rangordning, har dock en avropsmodell som innebär att rangordning endast får ske såvitt avser uppdrag som uppskattas understiga en miljon kronor. Något stöd för att utvidga Avropsavtalet till att omfatta ytterligare konsulttjänster kan inte utläsas av ramavtalet. Castellum är heller inte avropsberättigad enligt ramavtalet och kan således inte avropa ytterligare tjänster.
34. Värdet av de projekteringstjänster som tilldelats WSP i enlighet med villkoren i ramavtalet får således antas uppgå till maximalt en miljon kronor. Arbetet med att ta fram de avropade systemhandlingarna uppgick enligt fakturan till 950 000 kronor.²⁷
35. Anmärkningsvärt nog menar alltså Domstolsverket att förgävesprojekteringen om maximalt 14 miljoner kronor motsvarar de tekniska konsulttjänster som maximalt fick uppgå till en miljon kronor.

Diskrepans mellan Projektets olika kontraktsvärden och EU-domstolens syn på det aktuella affärsupplägget

36. Domstolsverket anger i punkt 6.18–6.19 i Yttrandet att Domstolsverket har separerat ut både projektering och utförande av byggentreprenaden från Castellums skyldigheter enligt Transaktionen och att dessa ska utföras av andra aktörer. Enkelt uttryckt menar Domstolsverket att den omständigheten att byggnaden färdigprojekteras och uppförs enligt Avropsavtalet och Entreprenadavtalet innebär att samtliga nödvändiga kontrakt och arbeten för

²⁴ Se Genomförandeavtalet p. 10.3. Notera även att ett avtal inte kan undgå att omfattas av begreppet offentligt kontrakt enbart pga. att den tilltänkta ersättningen endast avser faktiska kostnader, se målen C-159/11, p. 29, och C-113/13 *Spezzino*, p. 37.

²⁵ Se Domstolsverkets tidigare yttrande, punkt 3.45 och 3.50.

²⁶ Ramavtal 1020-2018 Teknikkonsulttjänster, se bilaga 7 till Domstolsverkets tidigare yttrande. Se även punkt 38 och fotnot 28 i Konkurrensverkets tidigare yttrande.

²⁷ Bilaga 14 till Domstolsverkets tidigare yttrande.

realiseringen av domstolsbyggnaden som en ekonomisk och teknisk funktion har konkurrensutsatts.

37. Detta stämmer inte. Som nämnts ovan, skulle det för det första inte ens ha tecknats något Entreprenad- eller Avropsavtal om det inte varit för Castellums åtagande att slutföra Projektet. Avtalen kan inte stå isolerade.²⁸
38. För det andra noteras att det totala värdet av upphandlingen av uppförandet av domstolsbyggnaden inte motsvarar värdet på de konkurrensutsatta avtalen i Projektet. Om detta kan sägas följande.
39. Castellums förutbestämda hyra/intäkt för uppdraget i fråga uppgår till 330 miljoner kronor för den initiala hyresperioden. Castellum ska enligt Transaktionens villkor – i egenskap av motpart/beställare – ersätta Serneke för kontraktssumman enligt Entreprenadavtalet samt WSP enligt Avropsavtalet.
40. Ovan har konstaterats att ersättningen till WSP maximalt kan uppgå till en miljon kronor (se punkt 33–34 ovan).
41. Kontraktssumman till Serneke uppgår till 222 925 000 kronor (inkl. option), se Entreprenadavtalets p. 5. Denna summa motsvarar endast delposten punkt 1.8²⁹ i Domstolsverkets utvärderingsmodell som tillämpades vid upphandlingen av Serneke, se [bilaga 2](#). Av utvärderingsprotokollet i samma upphandling uppgick summan av delposterna 1.1–1.8 i utvärderingsmodellen till 355 120 000 kronor, se [bilaga 3](#). Delposterna enligt nedan, som enligt Konkurrensverkets mening borde ingå i en totalentreprenad (i vart fall vad gäller grundläggning, stomme och fasad), ingår inte i kontraktssumman som ska utgå från Castellum till Serneke. Exkluderat från kontraktssumman avseende totalentreprenaden är följande:
 - a Delpost 1.1 – pris för grundläggning
 - b Delpost 1.2 – pris för stomme
 - c Delpost 1.3 – pris för beklädnadspaneler i allmänhetens ytor på plan 2-3
 - d Delpost 1.4 – pris för invändiga glaspardier för kontors- och mötesrum på plan 4-7
 - e Delpost 1.5 – pris för fasad

²⁸ Jfr punkt 29–30 i Konkurrensverkets yttrande den 11 mars 2022.

²⁹ Summa för entreprenaden enligt AFB.22.

- f Delpost 1.6 – pris för installationer
- g Delpost 1.7 – pris för schakt/kulvertarbeten från energibrunnar till Länsstyrelsen och energicentralen
42. Castellum har alltså endast utgett ersättning till de upphandlade entreprenörerna om totalt 223 875 000 kronor (222 925 000 + 950 000 kronor).
43. Till Castellums fördel har det således uppstått en diskrepans/marginal på ca. 106 miljoner kronor som inte har konkurrensutsatts (hyresintäkt minus kostnad för upphandlade entreprenörer).
44. Av efterannonseringen avseende Entreprenadavtalet framgår dock att värdet för upphandlingen uppgår till 355 120 000 kronor, se bilaga 4³⁰. Detta värde motsvarar för övrigt Sernekes summa av delposterna 1.1–1.8, se bilaga 3.
45. Beträffande EU-domstolens syn på affärsupplägget kan, utöver vad som nämnts i punkt 59–61 i Konkurrensverkets yttrande av den 11 mars 2021, sägas följande.
46. EU-domstolen har haft möjlighet att i senare avgöranden vidareutveckla resonemangen i *La Scala*, dock utan att utnyttja det. Vad som däremot har skett i senare EU-rättspraxis är snarare en *begränsning* av innebörden i p. 100 i *La Scala*.
47. I mål C-264/03 *kommissionen mot Frankrike*³¹ har EU-domstolen pekat på de för *La Scala*-domen specifika omständigheterna avseende en nationell lagstiftning som medförde begränsade valmöjligheter vad gäller avtalspart.
48. I mål C-220/05 *Jean Auroux* har EU-domstolen vidare fastslagit att direktivet inte innehåller några bestämmelser som gör det möjligt att avstå från att tillämpa direktivet på offentliga byggentreprenadkontrakt, även om en avtalspart är skyldig att lägga ut byggentreprenaden på underentreprenörer och således skulle vara skyldig att tillämpa direktivet.³² EU-domstolen pekade på att risken med sådana upplägg var att föremålet för varje efterföljande kontrakt kunde komma att avse endast en del av den totala upphandlingen.³³ Direktivets tillämpning kan således kringgås genom att en rad på varandra följande upphandlingar genomförs.
49. Vad EU-domstolen beskriver som en risk i p. 67 i mål C-220/05 *Jean Auroux*, illustreras väl av Domstolsverkets upplägg, se punkt 39–44 ovan. Dessutom

³⁰ Avsnitt V.2.4.

³¹ Se mål C-264/03 *kommissionen mot Frankrike*, p. 56–57.

³² Se mål C-220/05 *Jean Auroux*, p. 66.

³³ Se p. 67. Se även generaladvokatens förslag till yttrande p. 72.

har upplägget fått till följd att Castellums upphandlingspliktiga uppdrag har undandragits LOU:s tillämpning.

50. I mål C-423/07 *kommissionen mot Spanien* fäste EU-domstolen heller ingen vikt vid Spaniens argument avseende en motsvarande "La Scala-modell" som Domstolsverket förespråkar.³⁴
51. Någon analog tillämpning av "metoden" som beskrivs i p. 100 i *La Scala* kan således inte tillämpas i Domstolsverkets fall. Detta då omständigheterna i *La Scala* skiljer sig från det nu aktuella, i synnerhet vad gäller Domstolsverkets val av Castellum som avtalspart (som, till skillnad från *La Scala*, inte har varit obligatoriskt).

Om bevisbördan

52. Domstolsverket har i sitt yttrande även tagit upp frågan om bevisbördan i målet. Domstolsverket anför att det av såväl EU-domstolens praxis som svensk rättspraxis framgår att det är Konkurrensverket som ska bevisa att de omständigheter som innebär att hyresundantaget inte är tillämpligt faktiskt föreligger och har den innebörd som anges i Beslutet. Domstolsverket har som stöd för påståendet hänvisat till EU-domstolens avgörande i mål C-537/19 *Wiener Wohnen* samt Kammarrätten i Stockholms domar i målen nr 1304-20 och 5426-12.
53. I kammarrättens mål var, vilket framgår av Domstolsverkets egen hänvisning, saken upphandlingsskadeavgift. Det framgår också av domarna att detta var avgörande för bedömningen i fråga om bevisbördan. I detta fall är det inte fråga om någon sanktionsavgift. Det framgår av EU-domstolens praxis att det i normala fall är den som gör gällande ett undantag från upphandlingsskyldigheten som har bevisbördan för påståendet. Konkurrensverket har i andra delar berört domen i *Wiener Wohnen*, och det finns inte anledning att tillägga något i den delen, mer än att vad som anförts i den domen inte kan anses vara avsett att ändra på den fasta praxis i övrigt som visar att bevisbördan ligger på den upphandlande myndigheten.
54. Detta framgår också av Kammarrätten i Stockholms dom i mål 4167-16, i vilket domstolen konstaterade att det ankom på den upphandlande myndigheten att visa att det i målet förelåg undantag från kravet på upphandling. Själva tillsynsbeslutet kom senare att undanröjas av Högsta

³⁴ Jfr mål C-423/07 *kommissionen mot Spanien*, p. 74–76. EU-domstolen fann att ytterligare byggnadsverk hade tilldelats en entreprenör trots att dessa arbeten inte omfattats av den ursprungliga upphandlade koncessionen. I generaladvokat Mengozzis förslag till avgörande uttalas att den avgörande omständighet som låg till grund för domen i *La Scala* var att de kommunala myndigheterna inte hade möjlighet att välja avtalspart, eftersom avtalsparten, på grund av sakens natur, var den aktör som ansökte om bygglov. Vidare konstaterade generaladvokaten att förevarande fall skilde sig väsentligt från *La Scala* då entreprenören var långt ifrån en obligatorisk avtalspart för den spanska regeringen (jfr p. 62, 64 och 66–67 i generaladvokatens förslag till yttrande).

förvaltningsdomstolen, dock på grunder som inte torde påverka bedömningen av bevisbördan. Det finns enligt Konkurrensverket ingen anledning att bedöma andra undantag annorlunda. I detta mål måste det anses ankomma på Domstolsverket att visa att hyresundantaget är tillämpligt på uppförandet av en icke-befintlig byggnad.

Slutsats

55. Sammanfattningsvis anser Konkurrensverket att de faktiska omständigheterna i detta mål innebär att det är visat med den styrka som krävs att ett offentligt byggtreprenadkontrakt har ingåtts mellan Domstolsverket och Castellum och att hyresundantaget således inte är tillämpligt.³⁵ Transaktionen har inte annonserats och utgör därför en otillåten direktupphandling.

Avslutande kommentar

56. Domstolsverket har bilagt en sammanställning över rättspraxis som Konkurrensverket tidigare har hänvisat till. Domstolsverket gör gällande att hänvisningarna är felaktiga eller ej tillämpliga på de aktuella omständigheterna. Konkurrensverket vidhåller vad som tidigare anförts och överlåter till domstolen att – vid behov – bedöma riktigheten i Domstolsverkets påståenden i denna del.

Yttrandet i original undertecknas inte egenhändigt.

Marie Östman

Anna Görgård

³⁵ Detta oavsett vad Domstolsverket anför avseende mål C-306/08 *kommissionen mot Spanien*, där Spanien invände mot kommissionens fördragsbrottstalan och angav att arbetet inte utgjorde ett byggnadsverk i direktivets mening och att kontraktet dessutom utgjorde en tjänstekoncession. EU-domstolen avslog kommissionens talan på grunden att kommissionen underlåtit att presentera motbevisning till Spaniens argument om att kontraktetsföremålet inte utgjorde ett byggnadsverk och att kontraktet i stället utgjorde en tjänstekoncession eftersom ersättning kom från tredje man. Att dra jämförelser till omständigheterna i Domstolsverkets situation går enligt Konkurrensverkets mening inte att göra. Konkurrensverket har redogjort för varför – utifrån de objektiva kriterierna i 1 kap. 9 § 3 LOU – Transaktionen ska anses vara ett byggtreprenadkontrakt.

Bilagor

Bilaga 1 – Arbetskyddsstyrelsens kungörelse med föreskrifter om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2)

Bilaga 2 – Utvärderingsmodell, Domstolsbyggnad Jönköping (2020/524)

Bilaga 3 – Utvärderingsprotokoll, dnr 2020/524

Bilaga 4 – Meddelande om tilldelning av kontrakt, Domstolsbyggnad Jönköping (2020/524)

ARBETARSKYDDSTYRELSENS FÖRFATTNINGSSAMLING

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 31

AFS 1993:2

Utkom från trycket
den 1 mars 1993

2022-05-06

MÅLNR: 35322-21
AKTBIL: 58

VÅLD OCH HOT I ARBETSMILJÖN

Beslutad den 14 januari 1993

VÅLD OCH HOT I ARBETSMILJÖN

Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse med föreskrifter om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna

Beslutad den 14 januari 1993

Arbetskyddsstyrelsens kungörelse med föreskrifter om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön

Beslutad den 14 januari 1993

Arbetskyddsstyrelsen meddelar med stöd av 18 § arbetsmiljöförordningen (SFS 1977:1166) följande föreskrifter.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter gäller arbete där det kan finnas risk för våld eller hot om våld.

Risikförebyggande åtgärder

2 § Arbetsgivaren skall utreda de risker för våld eller hot om våld som kan finnas i arbetet samt vidta de åtgärder som kan föranledas av utredningen.

Bestämmelser om anlitande av minderåriga till arbete där våldsrisker kan förekomma finns i Arbetskyddsstyrelsens kungörelse (AFS 1990:19) med föreskrifter om anlitande av minderåriga i arbetslivet.

3 § Arbetet skall ordnas så att risk för våld eller hot om våld så långt som det är möjligt förebyggs.

Särskilda säkerhetsrutiner skall finnas för arbete som kan medföra risk för våld eller hot om våld. Rutinerna skall hållas aktuella och följas upp fortlöpande. Rutinerna skall vara kända av alla arbetstagare som kan bli berörda av riskerna.

4 § Arbetstagarna skall ha tillräcklig utbildning och information och få tillräckliga instruktioner för att kunna utföra arbetet säkert och med tillfredsställande trygghet.

5 § Vid arbete där det finns risk för återkommande våld eller hot om våld skall arbetstagarna få särskilt stöd och handledning.

6 § Arbetsplatser skall placeras, utformas och utrustas så att risk för våld eller hot om våld så långt som det är möjligt förebyggs.

7 § Arbetstagarna skall ha möjlighet att kalla på snabb hjälp vid en vålds- eller hotsituation.

Arbetsgivaren skall se till att

- det finns larmutrustning där så krävs för säkerheten
- det finns fastställda rutiner för vem som skall ta emot larm och för åtgärder som skall vidtas när larm utlösts
- övning av säkerhetsrutiner och åtgärder vid larm genomförs regelbundet
- larmutrustning underhålls och kontrolleras

- det finns andra tekniska hjälpmedel om det behövs.

8 § Innebär en arbetsuppgift påtaglig risk för våld eller hot om våld får den inte utföras som ensamarbete.

9 § Värde transporter skall organiseras och utföras så att arbetstagarna har betryggande säkerhet.

Uppföljande åtgärder m.m.

10 § Tillbud och händelser med våld eller hot om våld skall dokumenteras och utredas.

11 § Arbetstagare som utsatts för våld eller hot om våld skall snabbt få hjälp och stöd för att förebygga eller lindra såväl fysisk som psykisk skada. Arbetsgivaren skall ha särskilda rutiner för detta.

Ikraftträdande

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 1993. Samtidigt upphävs Arbetarskyddsstyrelsens allmänna råd (AFS 19831) beträffande våldrisker i arbetsmiljön.

Arbeterskyddsstyrelsens allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön

Arbeterskyddsstyrelsen meddelar följande allmänna råd om tillämpningen av Arbeterskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1993:2) om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön.

Bakgrund

Arbetskadestatistiken, som bara gäller de anmälda, i huvudsak fysiska, skador som lett till sjukskrivning, visar för perioden 1985-1990 en ökning av skador på grund av våld. Ökningen har skett framför allt bland sjukvårdsbiträden, sjuksköterskor, hemvårdare och socialtjänstemän. Ökningar märks också bland väktare, ordningsvakter och lärare.

Vissa yrkesgrupper är enligt arbetsskadestatistiken mer utsatta än andra grupper. Högriskyrken är t.ex. skötare inom psykiatrisk vård, väktare, poliser, biljettkontrollörer och buss-, spårvagns- och tunnelågförare.

Brottsstatistiken visar en kraftig ökning av rån inom handel, post och bank sedan 1989. Våldet har blivit allt grövre och skjutvapen används i allt större utsträckning.

Våld varierar från mord till trakasserier i form av hot via brev eller telefon. Våld kan användas planerat för att nå vissa mål. Våld kan också förekomma när miljön inbjuder till brottsliga handlingar liksom i olika vårdssituationer.

Det finns anledning att anta att många händelser med våld eller hot i arbetslivet aldrig registreras. Detta kan innebära att ett stort antal fysiska symptom och olika slag av psykosomatiska och psykiska reaktioner på stress och rädsla aldrig kommer fram i någon allmän statistik.

Människor reagerar olika i en våldssituation. En del reagerar direkt med stressreaktioner eller chocktillstånd, andra efter flera timmar eller dagar. Många upplever rädsla, obehag eller skräck efter det som hänt eller kunnat hända. Andra förblir relativt oberörda. Reaktionen beror på hur man uppfattat vad som hänt, om man var beredd eller inte på det inträffade, om man var ensam och om man varit med om hot eller våldshändelser tidigare. Enbart kunskapen om att man kan riskera att utsättas för våld eller hot innebär för många människor en stark psykisk press i arbetet.

Mycket lidande kan förhindras med förebyggande åtgärder, välfungerande rutiner och ett bra omhändertagande av den som råkat ut för våld eller hot. Den som har fått ett bra omhändertagande och möjlighet att bearbeta upplevelserna är också mycket bättre förberedd vid liknande händelser i framtiden.

Kommentarer till enskilda paragrafer

Tillämpningsområde

Till 1 § I arbetslivet förekommer situationer där yrkesutövaren riskerar att utsättas för våld eller hot om våld.

Arbetstagaren har i arbetet hand om eller tillgång till pengar, varor eller värdeföremål

Att arbeta med eller ha ansvar för varor, föremål, pengar eller dylikt som någon vill komma åt på ett oärligt sätt kan ofta vara förenat med risk. I allmänhet är det inte arbetstagaren personligen man är ute efter. Hotet och våldet drabbar denne då han kan vara ett hinder för den olagliga handlingen, kan användas som gisslan eller kan utnyttjas genom att t.ex. tvingas att öppna ett värdeskåp. Hotet och våldet sker i samband med tillgreppsförsöket.

Sådana situationer förekommer t.ex. inom handeln, bank-, post- och restaurangverksamhet eller när klienter ifrågasätter bedömning av bidragsstorlek inom socialtjänsten.

Arbetstagaren har en makt- eller myndighetsfunktion

Arbetstagaren har, eller uppfattas ha, en makt- eller myndighetsfunktion gentemot angriparen, t.ex. kund, klient, patient, elev, intagen och har rätt att neka eller ändra på något som denne vill eller att kräva något som denne inte accepterar. Hotet riktas direkt mot arbetstagaren med av-sikt att skada, skrämma eller hämnas. Det kan ske direkt och oplanerat i en utlösande situation eller komma senare som hämnd, mer eller mindre välplanerat. Denna risk kan föreligga i många klientinriktade arbeten som i socialtjänsten, vården, rättsväsendet, kriminalvården och skolan.

Ibland räcker det med att representera en myndighet eller organisation som angriparen har något otalt med, för att utsättas för hot, telefonterror, förföljelse, sabotage eller våld. En skrämmande variant av hot är när arbetstagarens barn eller andra närstående blir hotade.

Ett särskilt problem är när angriparen är en vårdtagare som är psykiskt sjuk, senildement eller utvecklingsstörd och inte helt kan svara för sina handlingar. Sådant våld och hot kan vara oprovocerat och ibland helt oavsiktligt. Detta förekommer i psykiatrisk och geriatrisk vård, socialvård och omsorgsverksamhet.

Vissa arbetstagare har som uppgift att skydda andra arbetstagare, allmänhet eller lokaler från upprörda personer, brottslingar och bråkmakare, som kan reagera med våld och hot och senare med hämndaktioner. Poliser, väktare och receptionspersonal kan ha sådana arbetsuppgifter.

Arbetet utförs på plats eller i sammanhang där det finns risk för konfrontation med provocerande eller aggressiva personer

Det finns risk att utsättas för våld och hot om arbetsplatsen är så belägen att den besöks av personer som är aggressiva och våldsbenägna, t.ex. påverkade av alkohol eller andra droger, psykiskt sjuka eller på annat sätt labila. Exempel på sådana platser är köpcentra, restauranger, akutmottagningar, väntrum och allmänna kommunikationsmedel.

Risker finns också i sammanhang där många människor samlas, t.ex. vid idrottsevenemang, artistuppträdanden och demonstrationer.

Arbetsplatsen kan också bli mål för sabotage eller bombhot. Våldet och hotet är mycket svårt att förutse. Vanligtvis är det inte kopplat till viss arbetstagare utan drabbar den som råkar befinna sig på platsen. Flygplatser, järnvägsstationer, varuhus, föreningslokaler och flyktingförläggningar är exempel på mål för sådana aktioner liksom arbetsplatser med för samhället viktiga datacentraler.

Riskförebyggande åtgärder

Till 2 § Det är viktigt att göra en bedömning av risken för våld och hot både för arbetsplatsen i sin helhet och för enskilda arbetssituationer, t.ex. arbete med eller transport av viss patient, klient, pengar eller värdefullt gods.

En noggrann kartläggning av arbetet kan vara nödvändig. Det är viktigt att utredningen utmynnar i ett åtgärdsprogram. Risken avgör vilka åtgärder som behövs. Dessa kan gälla organisatoriska förändringar, säkerhetsrutiner, tekniska hjälpmedel, anpassning av lokaler, information, utbildning och åtgärder efter inträffad händelse.

Genom att kartlägga var, när och hur risker förekommer och genom att följa upp befintlig statistik, kan förebyggande åtgärder göras effektivare. Förslag till frågor i samband med utredningen finns i bilaga 1.

Den som är under 18 år får, enligt bilaga 1 till Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse (AFS 199019) med föreskrifter om anlitande av minderåriga i arbetslivet, inte utföra t.ex. värdetransporter eller arbeta inom hemtjänst eller hemsjukvård hos vårdtagare med psykisk ohälsa eller missbruksproblem.

Till 3 § Arbetsgivaren har ansvar för säkerheten på arbetsplatsen. Lokala behov och förutsättningar avgör hur arbetet bäst organiseras och vilka handlingsprogram som behövs för att förebygga våld och hot. Det kan vara bra att utse en person som har till uppgift att bevaka säkerheten. Då det är svårt att förutse hur stor risken är, bör beredskapen vara allsidig.

I vissa yrken, t.ex. i polisiär verksamhet, kan våld ingå som en oundviklig del av yrkesutövningen. Även i sådana situationer är det viktigt att så långt som det är möjligt förebygga att arbetstagaren kommer till skada. Det är också nödvändigt att bedöma vilken personlig skyddsutrustning som kan behöva användas.

Vid budgetarbetet är det viktigt att medel avsätts för säkerhetsanordningar, utbildning, handledning, bemanning etc. samt för resurser till hjälp åt drabbade arbetstagare.

Inom arbetsstället bör finnas en gemensam grundsyn på hur säkerhetsarbetet skall bedrivas. Säkerhetsmedvetenhet bör omfatta hela organisationen. Exempel på säkerhetsrutiner finns i bilaga 2.

Till 4 § Enligt 3 kap 3 § arbetsmiljölagen skall arbetsgivaren förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå

riskerna i arbetet.

Ett särskilt utbildningsprogram om säkerhet kan behöva tas fram. Arbetstagarna kan behöva få för verksamheten lämplig kompletterande utbildning i säkerhetsrutiner, säkert arbetssätt och hur man bedömer risker. Utbildningen kan också omfatta t.ex. hur man bemöter människor i kris eller upprört tillstånd, konflikthantering och självskydd. Företagshälsovården kan i många fall hjälpa till att ta fram utbildningsprogram och genomföra utbildning. Utbildningens mål bör vara att engagera samtliga på arbetsplatsen i säkerhetsarbetet.

Finns det erfarenhetsmässigt kända risker i en viss typ av arbeten bör dessa meddelas redan vid anställningstillfället och tas upp vid introduktionen eller vid byte till sådana arbetsuppgifter. Detta gäller även korttidsanställda och vikarier. Information bör också ges om risker som enligt tillgänglig forskning och erfarenhet kan förekomma på liknande arbetsplatser. Det kan vara bra med ett faddersystem under introduktionsperioden.

Det är viktigt att särskilt riskfyllda arbeten, t.ex. arbete vid vissa akutkliniker, intagningsavdelningar vid psykiatrisk klinik eller narkomanvårdsklinik, i butiker med utsatt läge eller vid värdetransport, endast utförs av den som fått särskilt avpassad utbildning och information. Olika arbetstagargrupper kan behöva olika typ av utbildning.

Varje arbetstagare har behov av information om riskerna på arbetsplatsen och om hur man bör gå tillväga om något inträffar. Om arbetstagaren har bristande kunskaper i svenska är det viktigt att informationen utformas och anpassas med hänsyn till detta.

Det kan vara lämpligt att man övar hur arbetstagarna skall agera vid en förutsebar våldssituation och på ett realistiskt sätt går igenom vad som kan hända. Syftet är att arbetstagaren skall känna till bästa sättet att undvika våld och hot.

Att arbetstagaren har god kännedom om vad som skall göras i en våldssituation och är införstådd med vilka reaktioner som kan följa bidrar till att förebygga eller minska den skadliga effekten av en sådan händelse.

Till 5 § I framför allt klientinriktade arbeten som t.ex. inom vården, kriminalvården, polisen och socialtjänsten kan arbetstagare utsättas för upprepade hot- och våldshändelser. I sådana psykiskt påfrestande arbeten är det viktigt att arbetstagaren regelbundet får stöd och handledning. Handledarens kompetens är viktig.

Kamratsamverkan och socialt stöd, som möjlighet till erfarenhetsutbyte, kontakter och samvaro är viktigt i alla klientinriktade arbeten men även i andra arbeten där det förekommer risk för våld och hot. Det kan vara lämpligt att ha arbetsplatsträffar, där arbetstagarna kan träffas regelbundet för information, samråd och utbildning.

Till 6 § Med arbetsplatser menas alla byggnader, lokaler, fordon, o.s.v. där arbetstagaren utför sitt arbete.

Redan vid planering av nya byggnader och arbetslokaler eller vid ändringar av sådana, är det viktigt att beakta risken för våld. Risker som beror på utformningen av byggnaden och lokalen behöver uppmärksammas. Riskerna kan minskas med byggnadstekniska åtgärder, god

planering och rätt nyttjande av lokaler.

Där det går att bygga bort risker eller använda ny teknik bör detta ske. Det är viktigt att noga planera t.ex. varumottagningar, entreer, belysning, receptioner, korridorer, reträttvägar och personalingångar så att de placeras på för verksamheten och säkerheten bästa sätt. Placeringen bör vara sådan att obehöriga inte kan ta sig in och att arbetstagare inte kan överraskas när de lämnar arbetsplatsen. Kassaarbetsplatser bör utformas med hänsyn till att de skall vara både lämpliga att arbeta i från ergonomisk synpunkt och säkra med hänsyn till risken för rån eller tillgrepp.

Likasa är det viktigt att tänka på hur inredning och utrustning planeras och placeras. Möblering kan behöva ske med tanke på reträttmöjligheter. Föremål som kan användas som tillhyggen bör inte vara lätt åtkomliga. Larmanordning bör vara riktigt utformad, placerad och utprovad och underhållas väl.

Till 7 § För att snabb hjälp skall kunna ges i en nödsituation behövs i allmänhet en i förväg uppgjord plan.

Finns flera personer närvarande är det ibland möjligt att avstyra ett hot. Ofta är det dock nödvändigt att installera larmanordning vid arbetsplatsen. Typ av larm bör väljas med hänsyn till den risk som kan förutses. Bl.a. bör övervägas om larmanordningen skall vara fast eller bärbar. Det är också viktigt att bedöma om det behövs närlarm eller centrallarm och om det skall vara tyst eller ljudande larm.

För att larmanordningen skall vara effektiv är det nödvändigt att arbetstagaren vet hur man använder den. Vidare är det viktigt att det finns en organisation för hur larmet skall tas emot, vilka som skall reagera på det och vilka åtgärder som skall vidtas. Andra tekniska hjälpmedel är snabbtelefon, dold telefon eller optisk bevakning i form av stillbildskamera, TV-övervakning med video (regleras i lagen SFS 1990:484 om övervakningskameror m.m.) eller bevakningsspeglar.

Till 8 § Vid planering och anordnande av ensamarbete är det viktigt att risken för våld och hot beaktas. Detta är av särskild betydelse när arbetstagaren har hand om något stöldbegärligt, arbetar med patienter, klienter eller kunder som kan vara våldsbenägna eller arbetar på en plats som besöks av våldsbenägna, sjuka eller påverkade personer. Risken kan för vissa arbetstagargrupper vara mest påtaglig nattetid.

Se även 7 § Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse (AFS 1990:18) med föreskrifter om omvårdnadsarbete i enskilt hem och 11 § Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse (AFS 1992:19) med föreskrifter om arbete i utgångskassa.

Till 9 § I verksamheter där värdetransporter förekommer är det viktigt att särskild hänsyn tas till hur dessa organiseras och genomförs. Detta gäller alla värdeförflyttningar såväl inom som utom arbetsplatsen, t.ex. från kassa till kontor eller från arbetsplats till servicebox. Även här bör man tänka på utformning av byggnader, lokaler och övriga arbetsplatser. Transporteras regelbundet stora värdeförsändelser bör en särskild fordonssluss inrättas där överföring till transportfordon kan ske riskfritt.

Det kan ofta vara lämpligt att transporterna utförs av värdetransportföretag. Det är viktigt att de som utför transporterna har god utbildning i säkerheten kring dessa och att de följer de rutiner som bestämts. Om flera arbetstagare berörs kan det vara nödvändigt med skriftliga instruktioner.

Särskilt svaga punkter är t.ex. överlämnande vid lastkajer och bakdörrar med dålig överblick på grund av t.ex. pelare, buskage och varustaplar som går att gömma sig bakom, liksom hämtning i köpcentra efter stängning.

Rån av värdetransport sker ofta i början eller slutet av transportsträckan. En särskild risk är det s.k. trottoarmomentet som är den mest oskyddade situationen under transporten.

Det är viktigt att transportfordon har så hög säkerhetsnivå som möjligt. Rekommendationer för utrustning och utförande av värdetransporter finns i BRÅs PM 1979:1, 1983:2, 1989:4 och 19923.

Vid biltransport kan man lämpligen använda olika bilar, se till att i- och urlastning sker snabbt, ha låsta dörrar och uppvevade fönster och inte ha centrallås. Om polis stoppar bilen är det viktigt att kräva legitimation.

Deponering av dagskassar i serviceboxar är ett säkerhetsproblem. Det kan vara lämpligt att under dagtid i större utsträckning lämna värdekassetter o.dyl. inne på bank eller post. På vissa håll finns serviceboxar inne i banklokalen. Det finns exempel på andra tekniska lösningar som rörpostsystem för transport av pengar inom lokal eller direkt till bank. Beträffande förslag till åtgärder vid transport av pengar och andra värden, se bilaga 3.

Uppföljande åtgärder

Till 10 § Det är viktigt att det finns rutiner för att uppmärksamma, rapportera och följa upp alla tillbud och händelser med inslag av våld och hot.

Rutinerna bör också innebära att våld och allvarliga hot om våld anmäls till yrkesinspektionen, polisen och försäkringskassan. Det kan erinras om att enligt 2 § arbetsmiljöförordningen skall arbetsgivaren anmäla allvarliga personskador eller tillbud till yrkesinspektionen. Denna bestämmelse är i många fall tillämplig vid våld och hot om våld på arbetsplatsen.

Risker och tillbud som uppmärksammas av arbetstagare meddelas till arbetsledare, skyddsombud eller annan avtalad person. Det är viktigt att arbetsgivaren utifrån såväl rapporter om inträffade händelser som från uppmärksammade risker vidtar de åtgärder som behövs. Exempel på vad som kan tas upp i ett rapporteringssystem finns i bilaga 4.

Till 11 § För att undvika eller lindra skador av en vålds- eller hotsituation och förebygga framtida problem är det viktigt att det finns en förberedd organisation för detta på alla arbetsplatser. På större arbetsplatser bör någon form av räddningsledning eller krisgrupp finnas. Denna grupp träder i funktion vid svåra akuta händelser.

Det är nödvändigt att arbetstagaren vid en svårt chockartad händelse genast får hjälp med

såväl medicinskt som psykologiskt omhändertagande. Det är viktigt att arbetstagare som utsatts för våld eller allvarligt hot inte lämnas ensam de första timmarna efter händelsen.

Då det inträffat ett allvarligt fall av våld eller hot är det viktigt att de övriga arbetstagarna får veta vad som hänt. För att förebygga oro och rykten bör arbetsgivaren snarast informera dessa. Det kan vara lämpligt att samlas så snabbt som möjligt efter händelsen för gemensam information.

Både den som personligen har drabbats av våld eller hot och arbetskamrater som varit med vid händelsen kan ha behov av emotionell första hjälp och bör ges stöd och möjligheter att tala ut om sina upplevelser. Det är därför mycket viktigt att arbetsgivaren tillser att arbetstagare får den hjälp, också av professionellt slag, som kan behövas både omedelbart efter händelsen och senare.

Ett gott omhändertagande från arbetskamrater och hjälp med praktiska avgöranden, kan avsevärt lindra följderna. En person i chocktillstånd är ofta avskärmad eller förvirrad och obeslutsam och bör därför inte lämnas ensam med viktiga avgöranden.

I vissa situationer drar en våldshändelse till sig massmedias uppmärksamhet. Det är inte lämpligt att den drabbade utfrågas eftersom han kan vara i affekt eller chocktillstånd. Det är lämpligt att erbjuda massmedia kontakt med en i förväg utsedd person.

Då en våldshändelse leder till rättegång är det viktigt att den berörda arbetstagaren får veta hur en rättegång går till och får sällskap och annat stöd vid rättegången.

Om arbetsplatsen måste utrymmas, t.ex. vid bombhot, är det viktigt att alla arbetstagare vet var man skall återsamlas. Då underlättas kontrollen av att alla kommit ut. Då kan också en första information ges. Om arbetsplatsen måste städas eller ställas i ordning efter t.ex. ett skottdrama bör annan personal än den egna användas till detta.

Förslag till åtgärder vid en akut våldshändelse finns i bilaga 5.

Aktuella regler m.m.

Svensk författningssamling

Lagen om bevakningsföretag

SFS 1974:191

Lagen om övervakningskameror m.m.

SFS 1990:484

Arbetskyddsstyrelsens författningssamling

Av arbetskyddsstyrelsen meddelade regler finns angivna i styrelsens årligen utgivna trycksakskatalog som kan erhållas kostnadsfritt från Arbetskyddsstyrelsens Publikationsservice, Box 1300, 171 25 Solna, telefon 08-730 97 00.

Ensamarbete

AFS 1982:3

Larm och utrymning vid brand eller gasutströmning

AFS 1982:9

Första hjälpen vid olycksfall och akut sjukdom

AFS 1984:14

Skydd mot blodsmitta

AFS 1986:23

HIV-testning i arbetslivet

AFS 1988:1

Arbete med försöksdjur	AFS 1990:11
Omvårdnadsarbete i enskilt hem	AFS 1990:18
Minderåriga i arbetslivet	AFS 1990:19
Smittfarligt arbete	AFS 1991:2
Belysning	AFS 1991:8
Internkontroll av arbetsmiljön	AFS 1992:6
Arbete i utgångskassor	AFS 1992:19

Finansinspektionens författningssamling

Säkerhetsarbete i bank avseende rån och inbrottsskydd m.m.	BFFS 1990:24
Bankernas rapportering av konstaterade eller misstänkta brottsliga angrepp	BFFS 1990:25
Bankinspektionens allmänna råd angående rapportering av konstaterade eller misstänkta brottsliga angrepp	BFFS 1991:5

Brottsförebyggande rådet

Värdetransporter. Riktlinjer för bättre säkerhet.	BRÅ-PM 1979:1
Värdetransporter II. Uppföljning av BRÅ-PM 1979:1.	BRÅ-PM 1983:2
Våld i butik, post och bank	BRÅ-PM 1992:3
Sterfeldt, O. Ökad säkerhet inom handeln.	BRÅ-Rapport 1989:4
Wikström, P-O. Våld. En kunskapsöversikt.	BRÅ 1990

Socialstyrelsen

Psykiskt och socialt omhändertagande vid stora olyckor och katastrofer.	Allmänna råd från Socialstyrelsen 1991:2.
---	---

Handelns Arbetsmiljökommitté

Värdetransporter inom handeln. Överenskommelse om rekommendationer mellan Handelns Arbetsgivarorganisation, Kooperationens Förhandlingsorganisation, Handelsanställdas förbund och Handelstjänstemannaförbundet.	HAK 1986
Säker i butik.	HAK 1990

Handelsanställdas förbund

Det händer dagligen. Våld i arbetsmiljön.	1989
---	------

Statens offentliga utredningar

Våld och brottsoffer. Slutbetänkande av våldskommissionen.	SOU 1990:92
--	-------------

Rikspolisstyrelsen

Thun, G. Åtgärder mot butiksrån.	RPS rapport 1989:2
----------------------------------	--------------------

Statshälsan och Invandrarverket.

Herliz, G. Hot och våld i kulturmötet.

1990

Statshälsan

Hot och våld i arbetslivet

1986

Bilaga 1 (2 §)**Exempel på frågor som kan ställas i samband med en kartläggning**

- Är arbetet eller någon del därav förenat med risk för våld eller hot om våld?
- Var och när finns direkta risker för våld eller hot om våld?
- Har våld eller hot förekommit?
- På vilka platser har våld eller hot om våld inträffat?
- I vilka sammanhang har våld eller hot om våld inträffat?
- Vid vilken tid på dygnet?
- Hur uppstod situationen?
- Hur ser bemanning och personalsammansättning ut?
- Förekommer ensamarbete?
- Hur ser det nuvarande säkerhetssystemet ut?
- Vilka rutiner finns för säkerhetssystemet?
- Vilken typ av skada har förekommit?
- Har arbetstagare anlitat läkare eller annan professionell hjälp?
- Hur snabbt kan hjälp erhållas i en våldssituation?
- Hur sker rapportering av en sådan händelse?
- Finns beredskap för att klara akuta krissituationer, t.ex. hot, överfall, rånförsök m.m.?
- Har arbetstagarna fått information och utbildning om
 - säkerhetsregler,
 - hur man kan hantera en våldssituation,
 - vad man gör om en arbetskamrat råkar illa ut?
- Hur lärs ovanstående ut? Hur övas det?
- Finns beredskap för att stödja arbetstagare efter rån, överfall m.m.?
- Vilka nya säkerhetsåtgärder krävs?

Kartläggningen, som kan kompletteras med ytterligare frågor, bör mynna ut i ett åtgärdsprogram anpassat för branschen eller arbetsstället för att minska risker och lindra

skador.

Bilaga 2 (3 §)

Exempel på säkerhetsrutiner

- Bestäm rutiner för särskilda skyddsåtgärder och för hur man bäst handlar i akuta situationer. Rutiner kan t.ex. avse kassarutiner, in- och utpasseringar, förvaring av nycklar, att anskaffa extra personal eller särskild vakt vid vissa arbetsmoment eller i vissa arbetssituationer, hur transport av kassor skall ske, vem som skall ha vilken utbildning.
- Förbered fördelning av arbetsuppgifter i en krissituation.
- Fastställ och dokumentera vem som skall göra vad.
- Utred hur ett nära samarbete med skyddsorganisationen kan ske i frågor om våld och hot.
- Utforma lämpliga checklistor för arbetsplatsen.
- Notera viktiga namn och telefonnummer.
- Avgör vilka som skall känna till arbetsplatsens säkerhetsrutiner.
- Understryk vikten av att arbetsplatsens säkerhetsrutiner inte sprids utanför denna.
- Framhåll att arbetstagare inte får ta personliga risker vid våld eller hotsituationer.
- Ha telefonnummer till nära anhörig eller annan person som arbetstagaren önskar skall kontaktas om något händer.
- Se regelbundet över säkerhetsrutinerna och kontrollera att de följs.
- Se till att det finns uppgift om vart arbetstagare skall bege sig samt beräknad tid för uppdrag och färdväg vid uppdrag utanför arbetsstället.

Bilaga 3 (9 §)**Förslag till åtgärder vid värdetransporter, d.v.s. transport av pengar, värdehandlingar och andra värdeföremål**

Välj åtgärder efter bedömning av risksituationen

- Förvara alla pengar på ett säkert sätt, t.ex. i värdeskåp, i avvaktan på värdetransport.
- Bestäm vem som skall utföra transporten. Kan t.ex. värdetransportföretag utföra värdetransporterna? Om detta inte är möjligt, utred hur arbetstagare kan genomföra värdetransporterna med största möjliga säkerhet.
- Kontrollera att den som genomför värdetransporter har den information och den utbildning som behövs för att utföra arbetet med minsta möjliga risk.
- Genomför värdetransporten så anonymt som möjligt.
- Använd rutiner som gör det svårt för obehöriga att upptäcka att vissa personer regelbundet går eller färdas från arbetsstället till banken eller posten.
- Variera rutiner, tider och färdväg för transporterna.
- Variera utrustning för att minska igenkänning av transporten.
- Genomför om möjligt transporter under dagtid.
- Undvik värdetransporter till fots. Vid transport till fots kan det ofta vara lämpligt att minst två personer utför transporten.

Bilaga 4 (10 §)**Förslag på vad som kan tas upp i ett rapporteringssystem om våld och hot om våld***Uppgift om drabbad*

Kön
Ålder
Befattning eller yrke
Utbildning
Tid i yrket

Inträffad händelse

Arbetsplats
Misstänkt gärningsman
När inträffade händelsen
Vilken sysselsättning pågick
Ensamarbete
Vad ledde fram till händelsen
Händelseförlopp
Fysisk/psykisk skada
Sjukskrivning
Åtgärder efter inträffad händelse
Vilka åtgärder behövs för att liknande händelse inte skall upprepas

Anmälan gjord till

Yrkesinspektionen (enligt 2 § AMF)
Polisen
Försäkringskassan (arbetsskada)

Bilaga 5 (11 §)**Förslag till åtgärder i anslutning till en akut våldshändelse**

- Se till att det finns ett telefonnummer där man alltid kan nå någon som kan ge hjälp.
- Se till att säkerhetsregler och beredskapsplan träder i aktion och nödställda arbetstagare undsätts i en vålds- eller hotsituation. Omedelbar hjälp sätts in av bl.a. arbetsledning och kamrater. Det kan gälla:
- Ta hand om dem som drabbats, ge stöd och ställ upp för samtal.
- Se till att anhöriga kontaktas.
- Se till att den drabbade får vård. Om sjukhus måste uppsökas, ordna sällskap dit och se till att någon stannar tills den drabbade tagits om hand.
- Besök den skadade på sjukhuset så snart som möjligt.
- Ordna så att någon finns med vid hemfärd och hemkomst.
- Se till att anmälan görs till polisen. Om nödvändigt kalla polis till platsen.
- Vid allvarligt tillbud eller när någon blivit allvarligt skadad på arbetsplatsen kontakta omedelbart Yrkesinspektionen.
- Se till att övriga arbetstagare snabbt informeras om det som inträffat.
- Gör arbetsskadeanmälan så snart som möjligt.
- Utnyttja företagshälsovården, där sådan finns, för genomgång av händelsen och chockupplevelsen samt för eventuella andra åtgärder.
- Under en övergångsperiod, anpassa arbetet till de förhållanden som uppkommit p.g.a händelsen.
- Se till att övriga arbetstagare tas om hand, och att var och en som blivit berörd av händelsen får möjlighet att tala om denna och inte lämnas ensam att bearbeta händelsen.
- Stöd en snabb återgång i arbetet. Underlätta fortsatt delaktighet i arbetsgemenskapen.
- Ge möjlighet till viss avlastning i arbetssituationen under någon tid.
- Ha uppföljningssamtal inom en vecka och ta reda på om det kvarstår behov av ytterligare hjälp, t.ex. samtal om upplevelsen, frågor om tjänstgöringen.
- Gör ytterligare uppföljningar inom ca tre månader efter händelsen för att ta reda på om

några problem kvarstår.

- Följ noggrant upp sjukfrånvaron hos drabbade arbetstagare.
- Gör med utgångspunkt från t.ex. sjukfrånvaro eller önskemål, en bedömning om ytterligare uppföljningssamtal eller behandling behövs.
- Ge före eventuell rättegång arbetstagare möjlighet till genomgång av rättegångsförfarandet.
- Se till att den drabbade får sällskap av annan person, t.ex. arbetsledare, facklig representant eller arbetskamrat till rättegång. En rättegång kan lätt riva upp minnen och känslor från våldshändelsen. Den som blivit utsatt för våld är skyldig att vittna.
- Biträd vid behov den drabbade arbetstagaren med framställning till domstol med begäran om att åtalad lämnar rättssalen medan arbetstagaren hörs som målsägare eller vittne.

Domstolsverket Upphandling	Diarie 2020/524	
Utvärdering Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet Helt anbud	Namn Domstolsbyggnad Jönköping	FÖRVALTNINGSRÄTTEN I STOCKHOLM Avdelning 31
Detta dokument är en kopia på upphandlingens elektroniska utvärderingsformulär. Utvärderingsformuläret ska besvaras elektroniskt genom att du klickar på knappen Lämna anbud som du finner till vänster i annonsen eller inbjudan på www.e-avrop.com .		INKOM: 2022-05-06 MÅLNR: 35322-21 ARTID: 39

Att lämna anbud

När du lämnar pris ska det ske för (1) enhet av angiven sort.

Totalpris beräknas automatiskt som pris gånger antal.

Pris anges endast med siffror utan mellanslag eller valuta.

Utvärderingsmetoden bygger på monetär utvärdering med prissatt kvalitet. Ett anbud resulterar i ett jämförelsetal. Hur mycket jämförelsetalet påverkas vid olika utvärderingar står beskrivet för varje utvärdering i detta dokument. Anbudet med lägst jämförelsetal är bäst.

1.0 Pris för entreprenaden enligt handlingar angivna i AFB.22 samt uppdelad utifrån delposter enligt nedan.

1.1 Prisfråga

Ange pris för Grundläggning

Omfattning

Pris ska anges för en (1) st. Pris är obligatorisk information för denna post.

1.2 Prisfråga

Ange pris för Stomme

Omfattning

Pris ska anges för en (1) st. Pris är obligatorisk information för denna post.

1.3 Prisfråga

Ange pris för Beklädnadspaneler i allmänhetens ytor på plan 2-3

Omfattning

Pris ska anges för en (1) st. Pris är obligatorisk information för denna post.

1.4 Prisfråga

Ange pris för invändiga glaspartier för kontors- samt mötesrum på plan 4-7

Omfattning

Pris ska anges för en (1) st. Pris är obligatorisk information för denna post.

1.5 Prisfråga

Ange pris för fasad

Omfattning

Pris ska anges för en (1) st. Pris är obligatorisk information för denna post.

1.6 Prisfråga

Ange pris för installationer

Omfattning

Pris ska anges för en (1) st. Pris är obligatorisk information för denna post.

1.7 Prisfråga

Ange pris för schakt/kulvertarbeten från energibrunnarna till Länsstyrelsen och energicentralen, se handling 6.3.5 M-ritning inklusive ritningsförteckning

Omfattning

Pris ska anges för en (1) st. Pris är obligatorisk information för denna post.

1.8 Prisfråga

Ange summa för entreprenaden enligt bilaga Administrativa föreskrifter, AFB.22.

Omfattning

Pris ska anges för en (1) st. Pris är obligatorisk information för denna post.

2.0 Äta priser och påslag

2.0.1 Deklaration

Anbudsgivaren offererar följande timpris för yrkesarbetare som ska tillämpas vid utförande av ÄTA-arbeten enligt kod AFD.611.

Anbudsgivaren kan offerera ett timpris om 500, 550, 600 och 650 kronor.

Definition

Ger ett avdrag/påslag på jämförelsetalet med angiven definition.

Poäng	Beskrivning	Värde
0	650	400 000,00
1	600	300 000,00
2	550	200 000,00
3	500	0,00

2.0.2 Deklaration

Anbudsgivaren offererar följande entreprenörsarvode som ska tillämpas vid utförande av ÄTA-arbeten på löpande räkning enligt kod AFD.611.

Anbudsgivaren kan offerera ett entreprenörsarvode om 8, 9, 10, 11 och 12 procent.

Definition

Ger ett avdrag/påslag på jämförelsetalet med angiven definition.

Poäng	Beskrivning	Värde
0	12%	500 000,00
1	11%	400 000,00

2	10%	300 000,00
3	9%	200 000,00
4	8%	0,00

3.0 Optioner

3.1 Prisfråga

Ange pris för Kompletterat generellt kabelnät.

Information om detta finns i handling 6.2.4 Ramhandling EI- och telesystem daterad 2019.06.30. Omfattning finns beskriven i kapitel 64.C/1, 64.CBEN och 64.CCB/3.

Omfattning

Pris ska anges för en (1) st. Pris är obligatorisk information för denna post.

4.0 Bedömningskriterier Kvalitet - genomförandebeskrivning

Bedömning görs utifrån i bilaga Skakrav inlämnad, skriftlig, genomförandebeskrivning.

4.0.1 Bedömning

Domstolsverkets bedömning av utvärderingskriteriet genomförandebeskrivning i enlighet med AFB.53

Definition

Ger ett avdrag/påslag på jämförelsetalet med angiven definition.

Poäng	Beskrivning	Värde
0	Bristande kvalitet avseende den skriftliga genomförandebeskrivningen (anbudet förkastas)	1 000 000 000,00
1	Godtagbar kvalitet avseende den skriftliga genomförandebeskrivningen	25 000 000,00
2	Hög kvalitet avseende den skriftliga genomförandebeskrivningen	15 000 000,00
3	Mycket hög kvalitet avseende den skriftliga genomförandebeskrivningen	0,00

5.0 Bedömningskriterie Kvalitet - Anbudspresentation

5.0.1 Bedömning

Domstolsverkets bedömning av utvärderingskriteriet Genomförande med fokus på organisation i enlighet med AFB.53

Definition

Ger ett avdrag/påslag på jämförelsetalet med angiven definition.

Poäng	Beskrivning	Värde
-------	-------------	-------

0	Bristande kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation (anbudet förkastast)	1 000 000 000,00
1	Godtagbar kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	25 000 000,00
2	Hög kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	15 000 000,00
3	Mycket hög kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	0,00

5.0.2 Bedömning

Domstolsverkets bedömning av utvärderingskriteriet Produktionsstyrning i enlighet med AFB.53

Definition

Ger ett avdrag/påslag på jämförelsetalet med angiven definition.

Poäng	Beskrivning	Värde
0	Bristande kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation (anbudet förkastast)	1 000 000 000,00
1	Godtagbar kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	15 000 000,00
2	Hög kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	10 000 000,00
3	Mycket hög kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	0,00

5.0.3 Bedömning

Domstolsverkets bedömning av utvärderingskriteriet Ekonomistyrning och ÄTA-hantering i enlighet med AFB.53

Definition

Ger ett avdrag/påslag på jämförelsetalet med angiven definition.

Poäng	Beskrivning	Värde
0	Bristande kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation (anbudet förkastast)	1 000 000 000,00
1	Godtagbar kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	15 000 000,00
2	Hög kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	10 000 000,00
3	Mycket hög kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	0,00

5.0.4 Bedömning

Domstolsverkets bedömning av utvärderingskriteriet Arbetsmiljö och säkerhet i enlighet med AFB.53

Definition

Ger ett avdrag/påslag på jämförelsetalet med angiven definition.

Poäng	Beskrivning	Värde
0	Bristande kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation (anbudet förkastast)	1 000 000 000,00
1	Godtagbar kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	15 000 000,00
2	Hög kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	10 000 000,00
3	Mycket hög kvalitet avseende skriftlig och muntlig presentation	0,00

Utvärderingsprotokoll

Domstolarna i Jönköping

Inkomna anbud

Uppställning av samtliga anbudsgivare som har inkommit med anbud.

Anbudsgivare	Organisationsnummer
Serneke Sverige AB	556621-6908
Peab Sverige AB	556099-9202
NCC Sverige AB	556613-4929
Gärahovs Bygg Aktiebolag	556504-0036

Prövning av anbud

Kvalificering och utvärdering

Domstolsverket ska anta det anbud som uppfyller ställda krav och som bedöms vara det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet med hänsyn tagen till bästa förhållande mellan pris och kvalitet. Domstolsverket har kontrollerat att den anbudsgivare som avses tilldelas kontrakt uppfyller ställda krav i enlighet med svarsbilaga Skakrav.

Offererat pris blir anbudsgivarens jämförelsetal. Bedömning med prisuppräknings har använts i denna upphandling.

Jämförelsetalet påverkas av de poäng anbudet erhåller. Metoden innebär således att ett anbud som får låga poäng får hög uppräknings av jämförelsetalet medan ett anbud som erhåller högsta poäng inte får någon uppräknings alls.

Hur mycket uppräknings vart och ett av kriterierna genererar har framgått av bilaga Utvärderingsmodell i förfrågningsunderlaget. Anbudsgivare har själv kunnat simulera sitt jämförelsetal i e-Avrop, bilaga Utvärderingsmodell.

Jämförelsetal nedan i enlighet med AFB.53 Prövning av anbud.

Anbudspris (inlämnat jämförelsetal) utgörs av prisposter: total entreprenadsumma, ÄTA och tillägg samt optioner, exkluderat prisfråga 1.1-1.7 som lämnats för kännedom.

Anbudsgivare	Anbudspris (inlämnat jämförelsetal)	Poäng*	Jämförelsetal (efter utvärdering)	Kommentar
Serneke Sverige AB	222 925 000 kr	Kriterie 4.0.1 (3p) Kriterie 5.0.1 (3p) Kriterie 5.0.2 (3p) Kriterie 5.0.3 (3p) Kriterie 5.0.4 (3p)	222 925 000 kr	Utvärderad, vinnare
Gärahovs Bygg Aktiebolag	251 150 000 kr	Kriterie 4.0.1 (2p) Kriterie 5.0.1 (3p) Kriterie 5.0.2 (3p) Kriterie 5.0.3 (3p) Kriterie 5.0.4 (3p)	266 150 000 kr	Utvärderad, ej vinnare
Peab Sverige AB	280 200 000 kr	Kriterie 4.0.1 (3p) Kriterie 5.0.1 (3p) Kriterie 5.0.2 (3p) Kriterie 5.0.3 (3p) Kriterie 5.0.4 (3p)	280 200 000 kr	Utvärderad, ej vinnare
NCC Sverige AB	359 413 400 kr	Kriterie 4.0.1 (3p) Kriterie 5.0.1 (3p) Kriterie 5.0.2 (3p) Kriterie 5.0.3 (3p) Kriterie 5.0.4 (3p)	359 413 400 kr	Utvärderad, ej vinnare

*Kontakta ansvarig upphandlare för ytterligare motivering till poängsättning

Vinnande anbud

Serneke Sverige AB har kvalificerat sig och lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet med hänsyn till bästa förhållande mellan pris och kvalitet (lägst jämförelsetal), vilket i enlighet med förfrågningsunderlaget är det anbud som kommer att antas.

Sammanställning samtliga prisfrågor för kännedom.

Anbudspris (inlämnat jämförelsetal) utgörs av samtliga prisposter inklusive prisfråga 1.1-1.7 som lämnats för kännedom av anbudsgivare, i bilaga Utvärderingsmodell.

Anbudsgivare	Anbudspris (inlämnat jämförelsetal)	Jämförelsetal (efter utvärdering)	Kommentar
Serneke Sverige AB	355 120 000 kr	355 120 000 kr	Utvärderad, vinnare
Gärahovs Bygg Aktiebolag	413 722 000 kr	428 722 000 kr	Utvärderad, ej vinnare
Peab Sverige AB	448 089 000 kr	448 089 000 kr	Utvärderad, ej vinnare
NCC Sverige AB	541 204 400 kr	541 204 400 kr	Utvärderad, ej vinnare

Svenska* ▼

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 31INKOM: 2022-05-06
MÅLNR: 35322-21
AKTBIL: 61

Meddelande om tilldelning av kontrakt

Resultat av upphandlingsförfarandet

direktiv 2014/24/EU

Avsnitt I: Upphandlande myndighet

I.1) Namn och adresser

SVERIGES DOMSTOLAR

Nickolina Hamrin Lönvist

Kyrkogatan 34

SE-551 81 JÖNKÖPING

SE SVERIGE

Sverige

Telefon: +46 36-155449

E-post: upphandling@dom.se (<mailto:upphandling@dom.se>).

Organisationsnummer: 202100-2742

Internetadress(er)

Allmän adress: <http://www.domstol.se/Om-Sveriges-Domstolar/Upphandling/>
(<http://www.domstol.se/Om-Sveriges-Domstolar/Upphandling/>).

I.4) Typ av upphandlande myndighet

Departement eller annan central, regional eller lokal statlig myndighet

I.5) Huvudsaklig verksamhet

Allmänna offentliga tjänster

Avsnitt II: Föremål

II.1) Upphandlingens omfattning

II.1.1) Benämning på upphandlingen

Domstolsbyggnad Jönköping

Referensnummer: 2020/524

II.1.2) Huvudsaklig CPV-kod

45216112 Byggnation av domstolsbyggnad

II.1.3) Typ av kontrakt

Byggentreprenader

II.1.4) Kort beskrivning

Nybyggnation av domstolsbyggnad i Jönköping.

II.1.6) Information om delar

Kontraktet är uppdelat i flera delar: nej

II.1.7) Upphandlingens totala värde (exkl. moms)

Värde: 3000000000 (*Ange upphandlingens totala värde. För information om enskilda kontrakt används avsnitt V*)

Valuta: SEK

(*för ramavtal - totalt högsta värde för hela löptiden*)

(*för dynamiska inköpssystem - kontraktets (kontraktens) värde som inte ingår i de tidigare meddelandena om kontraktstilldelning*)

(*för kontrakt som är baserade på ramavtal, vid behov - kontraktets (kontraktens) värde som inte ingår i de tidigare meddelandena om kontraktstilldelning*)

II.2) Beskrivning (1)

II.2.2) Ytterligare CPV-kod(er)

45216112 Byggnation av domstolsbyggnad

II.2.3) Plats för utförande

Nuts-kod

SE SVERIGE

II.2.4) Beskrivning av upphandlingen

Nybyggnation av domstolsbyggnad i Jönköping.

II.2.5) Tilldelningskriterier

Pris

II.2.11) Information om optioner

Option: nej

II.2.13) Information om EU-medel

Kontraktet är knutet till projekt och/eller program som finansieras med EU-medel: nej

Avsnitt IV: Förfarande**IV.1) Beskrivning****IV.1.1) Typ av förfarande**

Öppet förfarande

IV.1.8) Information om avtalet om offentlig upphandling

Upphandlingen omfattas av avtalet om offentlig upphandling: ja

IV.2) Administrativ information**IV.2.1) Tidigare offentliggörande angående detta förfarande**

Meddelandenummer i EUT: 2020/S 059-140565

Avsnitt V: Kontraktstilldelning (1)**Kontrakt nr**

2

Benämning på upphandlingen

Domstolsbyggnad Jönköping

Ett kontrakt/delkontrakt tilldelas: ja

V.2) Kontraktstilldelning**V.2.1) Datum för beslut om tilldelning av kontrakt**

2020-08-24

V.2.2) Information om anbud

Antal mottagna anbud: 4

Kontraktet har tilldelats en grupp av ekonomiska aktörer: nej

V.2.3) Uppdragstagarens namn och adress

Serneke Sverige AB

Humlegatan 15

SE-504 51 Borås

SE SVERIGE

Sverige

Telefon: +46 704-315117

E-post: peter.andersson@serneke.se (<mailto:peter.andersson@serneke.se>).

Organisationsnummer: 556621-6908

Uppdragstagaren är ett litet eller medelstort företag: ja

V.2.4) Upplysningar om kontraktets/delens värde (exkl. moms)

Kontraktets/delens totala värde: 355120000

Valuta: SEK

(för ramavtal - totalt högsta värde för den här delen)

(för dynamiska inköpssystem - kontraktets (kontraktens) värde för den här delen som inte ingår i de tidigare meddelandena om kontraktstilldelning)

(för kontrakt som är baserade på ramavtal, vid behov - kontraktets (kontraktens) värde för den här delen som inte ingår i de tidigare meddelandena om kontraktstilldelning)

Avsnitt VI: Kompletterande upplysningar

VI.4) Överprövningsförfaranden

VI.4.1) Behörigt organ vid överprövning

Förvaltningsrätten i Jönköping

Box 2201

SE-550 02 Jönköping

Sverige

Telefon: +46 36-156600

Fax: +46 36-156655

E-post: forvaltningsrattenijonkoping@dom.se

(<mailto:forvaltningsrattenijonkoping@dom.se>).

Internetadress: <http://www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se>

(<http://www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se>).

VI.5) Datum då meddelandet sänts

2020-10-26